

به‌شی یه‌که‌م پیناسه و ئامانجه‌کان

مادده‌ی یه‌که‌م: پیناسه

مه‌به‌ست له‌و ده‌سته‌واژانه‌ی خواره‌وه مانا‌کانی به‌رام‌به‌ریانه بۆ مه‌به‌ستی ئەم یاسایه:

یه‌که‌م: هه‌ری‌م: هه‌ری‌می کوردستان - عێراق.

دووهم: وه‌زاره‌ت: وه‌زاره‌تی کار و باری کۆمه‌لایه‌تی.

سێیه‌م: وه‌زیر: وه‌زیری کاروباری کۆمه‌لایه‌تی.

چواره‌م: به‌رپۆه‌به‌رایه‌تی گشتی: به‌رپۆه‌به‌رایه‌تی گشتی کاری خۆبه‌خشی.

پینجه‌م: خۆبه‌خش: هه‌رکه‌سیک که کارێک ئاره‌زومه‌ندانه ئه‌نجام‌بدا، به‌بێ به‌رام‌به‌ر و بۆ به‌رژه‌وه‌ندی گشتی، له

چوارچێوه‌ی دامه‌زراوه یان رێکخراوه به‌گۆیره‌ی مه‌رجه‌کانی ئەم یاسایه.

شه‌شه‌م: کاری خۆبه‌خشی: هه‌رکارێکی به‌کۆمه‌ل به‌مه‌به‌ستی به‌رژه‌وه‌ندی گشتی که له چوارچێوه‌ی دامه‌زراوه‌یه‌ک

یان رێکخراویک یان کۆمه‌له‌یه‌ک ئه‌نجام‌ده‌درێت، به‌شیوه‌ی گریبه‌ست و ئاره‌زومه‌ندانه.

هه‌وته‌م: دامه‌زراوه: هه‌ر دامه‌زراوه‌یه‌کی حکومی.

هه‌شته‌م: رێکخراوه: رێکخراوی نا‌حکومی که کۆمه‌لێک که‌سی ئاسایی، یان مه‌عنه‌وی، که خاوه‌ن که‌سایه‌تییه‌کی

مه‌عنه‌وییه و هه‌ول بۆ به‌جێ گه‌یاندنی ئامانج ده‌دا، که قازانج نه‌ویست و کارایه و تۆمارکراوه له‌ فه‌رمانگه‌ی

رێکخراوه نا‌حکومییه‌کانی هه‌ری‌م.

نۆیه‌م: گریبه‌ستی خۆبه‌خشی: رێکه‌وتنیکی نوسراوه، بۆ ماوه‌یه‌کی دیاریکراوه بۆ رێکخستنی په‌یوه‌ندی نیوان

خۆبه‌خش و دامه‌زراوه‌که، یان خۆبه‌خش و رێکخراوه‌که به‌گۆیره‌ی مه‌رجه‌کانی ئەم یاسایه.

مادده‌ی دووهم: ئامانجه‌کان

1- رێکخستنی کاری خۆبه‌خشی له‌ دامه‌زراوه حکومییه‌کان و رێکخراوه نا‌حکومییه‌کان.

2- هاندانی ئەندامانی تاکه‌کانی کۆمه‌لگه بۆ ئه‌نجامدانی کاری خۆبه‌خشی.

3- پاراستنی ماف و دیاریکردنی ئەرکی خۆبه‌خش.

بهشی دووهم

ماددهی سییهم:

یهکهه: وهزارهت ههلهدهسیت به دامهزاندنی بهرپوهبهرایهتی گشتی کاری خۆبهخشی له ناو وهزارهتدا.

دووهم: بهرپوهبهرایهتی گشتی ههلهدهسیت به:

- 1- دروسکردنی داتا بهیسیک بۆ تۆمارکردنی ئەو دامهزراوه و ریکخراوانهی خۆبهخشی وهردهگرن.
- 2- دروستکردنی داتابهیسیک بۆ تۆمارکردنی خۆبهخشان و کارهکانیان که لهلایهن دامهزراوه و ریکخراو و کۆمهلهکانهوه ئاراستهیان دهکریت.
- 3- ریکخستنی فۆرمی زانیاری خۆبهخشی، که ئەم زانیارییه له خۆبگریت: (ناو، ناسناو، رهگهز، تهمه، پيشه، ئاستی خویندن، پسپۆری، ئەزمونی کار، شوینی نیشته جیبون).
- 4- ریکخستنی ناوههروکی گریبهستی خۆبهخشی.
- 5- ریکخستنی فۆرمی کاتزمیری کارکردنی خۆبهخشی.

بهشی سییهم

پیکهینانی پهپوهندی خۆبهخشی

ماددهی چوارهم:

یهکهه: ههموو دامهزراوه و ریکخراویک دهتوانیت خۆبهخشی وهبرگریت، بهگویرهی ئەهکامهکانی ئەم یاسایه و بهپیی پرکردنهوهی فۆرمی زانیاری خۆبهخشی و گریبهستی خۆبهخشی (که لهلایهن بهرپوهبهرایهتی گشتیهوه ئاماده دهکریت) و فهرمانی وزاری و فهرمانی کارگییری ریکخراو و کۆمهله.

دووهم: گریبهستی خۆبهخشی بهرکارنابی تا دههچواندنی فهرمانی وزاری بۆ دهستهکاربونی خۆبهخشانیه دامهزراوهکان و دههکردنی فهرمانی کارگییری لهسهه ئاستی بالایی ریکخراو بۆ خۆبهخشانیه ریکخراو.

بهشی چوارەم

مەرج و ماف و ئەرکەکانی خۆبهخشی

ماددەى پینجەم: مەرجەکان

یەكەم: ھەموو كەسێك كە تەمەنى یاسایی لە ١٨ ھەژدە ساڵ زیاتربو، دەتوانی گریبەستی خۆبهخشی ئیمزا بکات. ئەگەر كە كەسیكیش نەبوو بە ١٨ ھەژدە ساڵ بوى ھەیە گریبەستی خۆبهخشی ئیمزا بکا، بە پەزامەندى بەخۆكەر یان دەسەلاتی رێپێدراو.

ماددەى شەشەم: مافەکان

- 1- دەبى رەچاوى ئەو كارانە بكرى كە دەسپێریت بە ھەر خۆبهخشیك، بەشیوەیەك گونجاو بى لەگەڵ شارەزایی و توانای فكرى و جەستەیی.
- 2- پێویستە راھینان و خولى پێویست بۆ خۆبهخشیەكان بكریتەو، تا بتوانن شارەزابین و كارەكە بەسەلامەتى بکەن.
- 3- دەبى دامەزراوەكە یان رێكخراوەكە ھەموو ئامراز و كەرەستەییەكى پێویست بۆ ئەنجامدانى كارە خۆبهخشییەكە دابین دەكا وەك: (خۆراك، ھۆى گواستەنەو، جل و بەرگی تايبەت بەكار، شوینی مانەو).
- 4- لە چوارچێوەى ئەنجامدانى كار و چالاکییەكاندا خۆبهخشی ھىچ خەرجییەكى ناکەوێتە ئەستۆ.
- 5- نابى خۆبهخشی لە رۆژێكدا لە ھەشت كاتزمیر زیاتر و لە ھەفتەییەكدا لە پینج رۆژ زیاتر كار بکات. خۆبهخشی ئارەزومەندە لەچى رۆژ و كاتێكدا كاربکات.
- 6- مەرجەکانى یاسای كارپێكراو بۆ قەرەبوکردنەو لەو زیانانەى كە لە كاتى كاردا دروست دەبن و نەخۆشییە پیشەییەكان كەتوشى خۆبهخشی دەبن دەكەونە ژێر ئەحكامەكانى ئەم یاسایە.
- 7- پیدانى ناسنامەى خۆبهخشی و لوگووى خۆبهخشی بە خۆبهخشی(كە لە لوگوویەكى خۆبهخشی یەخە پێكدایت و خۆبهخشی پى دەناسریتەو) لە ماوەى كارکردنیاندا.

ماددهی حه‌وته‌م: ئه‌رکه‌کان

یه‌که‌م: به‌گوێهری رێشوی‌ن و رێنمایی کاری دامه‌زراوه و به‌پێی به‌یهره و پرۆگرامی ناوخوی رێکخراوه‌که خۆبه‌خشی ده‌بی پابه‌ندبی به‌کاری خۆبه‌خشییه‌وه به‌و په‌ری ئامانه‌ت و ده‌ستپاکییه‌وه.

دووهم: ده‌بی ئه‌رکه‌کانی له چوارچێوه‌ی رێزگرتن له هاوکاره‌کانی ئه‌نجام بدا و نابێ نه‌ینییه‌کانی کاره‌که‌ی و ئه‌و زانیارییه‌کانی ده‌که‌وێته به‌رده‌ستی ئاشکرایان بکا.

سێیه‌م: ماوه‌ی کاری خۆبه‌خشی بۆ ماوه‌یه‌کی دیاریکراوه، که که‌متر نابێ له دوو ساڵ و زیاتر نابێ له ۲,۰۰۰ دوو هه‌زار کاتریمیر، خۆبه‌خشی ئاره‌زومه‌نده کاری خۆبه‌خشییه‌که‌ی له چی کات و ماوه‌یه‌ک کۆتایی بێده‌هێنێت.

به‌شی پێنجه‌م

کۆتایی کاری خۆبه‌خشی

مادده‌ی هه‌شته‌م:

یه‌که‌م: گرێبه‌ستی کاری خۆبه‌خشی کۆتایی دێت، به‌هۆکاری مردن یان پابه‌ند نه‌بونی یه‌کیک له لایه‌نه‌کان.

دووهم: به‌ته‌واوکردنی کاتریمیری کاری خۆبه‌خشی، که‌له دوو ساڵ که‌متر نه‌بی، گرێبه‌سته‌که کۆتایی دێت.

سێیه‌م: له کۆتایی ته‌واوبونی ماوه‌ی کاری خۆبه‌خشی، دامه‌زراوه‌که یان رێکخراوه‌که یان کۆمه‌له‌که، نامه‌ی پشتگیری خۆبه‌خشی ئاراسته‌ی به‌رپۆه‌به‌رایه‌تی گشتی ده‌کات که پێویسته ئه‌م بابه‌تانه له خۆبگریت: (ناوی خۆبه‌خشی، پسرپیه‌که‌ی، شوینی کاره‌که‌ی، ماوه‌ی کارکردنه‌که‌ی به‌ رۆژ و کاتریمیر، به‌رواری ده‌ستپێکی کارکردنی و کۆتایی کارکردنی، باسکردنی ئه‌رکه‌کانی، ئه‌و ئه‌زمونه‌ی به‌ده‌ستی هێناوه).

چواره‌م: له‌سه‌ر بنه‌مای نامه‌ی پشتگیری خۆبه‌خشی، به‌رپۆه‌به‌رایه‌تی گشتی بروانامه‌ی ته‌واوکردنی کاری خۆبه‌خشی ده‌به‌خشیته به‌ خۆبه‌خشی.

بهشی شه‌شه‌م

مادده‌ی نۆیه‌م: هاندان

یه‌که‌م: هەر خۆبه‌خشیك به‌سه‌رکه‌وتووی برۆانامه‌ی ته‌واوکردنی کاری خۆبه‌خشی به‌ده‌سته‌یه‌ینی ئەوا سودمه‌ند ده‌بی له:

- 1- به‌خشی‌نی له ۱۰۰% له کرێی پشکنین و چاره‌سه‌رکردن و نه‌شته‌رگه‌ری له نه‌خۆشخانه و مه‌ل‌به‌ند و بنکه ته‌ندروستییه حکومییه‌کان.
- 2- به‌خشی‌نی له ۷۵% له کرێی خۆیندن له زانکۆ و په‌یمانگا حکومییه‌کان له رێکه‌وتی به‌ده‌سته‌یه‌ینی برۆانامه‌ی ته‌واوکردنی کاری خۆبه‌خشی.
- 3- پێویسته سالانه زانکۆ و په‌یمانگا ئەه‌لییه‌کان هه‌لسن به‌ دا‌بین‌کردنی کورسی خۆیندن بۆ خۆبه‌خشان.

دووهم: ئەو خۆبه‌خشانه‌ی دانمه‌زاون و برۆانامه‌ی ته‌واوکردنی کاری خۆبه‌خشی به‌ده‌ست ده‌یه‌ین سودمه‌ند ده‌بن له:

- 1- فۆرمی دامه‌زاندنی حکومیدا به ۱۰ ده‌ خال بۆ یان ئەژمار ده‌کریت.
- 2- ئەگه‌ر به‌پێی پسیپۆرییه‌که‌ی له دامه‌زراوه یان رێکخراویکدا کاربکات به‌ بواری کارکردنی پسیپۆرییه‌که‌ی بۆ ئەوا له فۆرمی دامه‌زاندنی حکومیدا به ۵ پینج خال بۆیان ئەژمارده‌کریت.

بهشی چه‌وته‌م

حوکه‌مه کۆتایه‌کان

مادده‌ی ده‌یه‌م:

۱۲/۵ ی هه‌موو سالیك وه‌ك رۆژی کاری خۆبه‌خشی له هه‌ری‌می کوردستان دیاریده‌کریت.

ماددهی یانزه‌یه‌م:

وه‌زیر رینمای پپوئیست دهرده‌کات بۆ کاری خۆبه‌خشی ئەو خۆبه‌خشانە‌ی له پیش دهرچواندنی ئەم یاسایه‌وه کاری خۆبه‌خشییان له دامه‌زراوه و ریکخراو و کۆمه‌له‌کاندا کردووه.

ماددهی دوانزه‌یه‌م:

وه‌زیر بۆی هه‌یه رینمای پپوئیست بۆ جی به جیکردنی حوکمه‌کانی ئەم یاسایه دهرچوینێ.

ماددهی سیانزه‌یه‌م:

کار به‌هیچ ده‌قیك ناکرێ گهر له‌گه‌ل حوکمه‌کانی ئەم یاسایه ناکۆک بێت.

ماددهی چواردیه‌م:

پپوئیسته له‌سه‌ر ئەنجومه‌نی وه‌زیران و لایه‌نه په‌یوه‌ندیدره‌کان حوکمه‌کانی ئەم یاسایه جی به‌جی بکه‌ن.

ماددهی پانزه‌یه‌م:

ئەم یاسایه له میژوی بلاوکردنه‌وه‌ی له رۆژنامه‌ی فه‌رمی (وه‌قائعی کوردستان) دا جی به‌جی ده‌کرێ.

هۆکاره پپوئیسته‌کانی

دهرچواندنی ئەم یاسایه

له‌پیناو بلاوکردنه‌وه‌ی گیانی هاوبه‌شی و به‌شداری پیکردنی تاک و پیشکه‌شکردنی خزمه‌تگوزاری و پپوئیستی زۆری دامه‌زراوه حکومه‌یه‌کان و ریکخراوه‌کان به‌ توانا و شاره‌زایی که‌سانی خۆبه‌خشی، وه له به‌ر نه‌بوونی ده‌قیکی یاسایی روون و تایبه‌ت به‌ کاری خۆبه‌خشی، وه بۆ پاراستنی ماف و ئەرکی خۆبه‌خشی له هه‌ریمی کوردستان ، ئەم یاسایه دهرچویندرا.

بۆ نوسینی ئەم پرۆژه یاسایه سود له ناوه‌رۆکی کتیبی (رێبه‌ری کاری خۆبه‌خشی) وه‌رگیراوه. له ئاماده‌کردنی (عیزه‌دین محمد)، 2015.